

ХАНТЫ ЯСАҢ

Основана
1 ноября 1957 года

07.11.2024
№21 (3657)

Арсыр мирәт ләхсәңа вәлты хәтл пида!

Ёмвошәң шәкащты нявремәт тәйтты хотн ёмәңхәтлән пушхиет ариләт. Л. Гурьева верум хур

Увәс мирев
общинайт елды
вәлты верәт

» 4

Йилуп
верәта
вәндтыйлсәт

» 8-9

Сәрханл районән
айлат ёх
кәссәт

» 13

Монголия хон мұва яңхсәт

Тата мосвәнән ай тәхет потты тылғаш 17-мит хәтәлн Ёмвошн РИЦ «Югра» айкеләт әкәттә тәхийн Монголия хон пеләк мұва «Вулаң далын нух питум вер мұң сәмлүвн» Мүвтед мирәт медиаэкспедиция яңхум әх ийха юхтум хәннехуятәт пида вәйтантийлсәт па путремәсәт.

Сырыя экспедиция кәщә И. Илык путәртәс, муй ширн хәшум оләтн дыв сыр-сыр проектәтищиты 2013-мит ол вүш эвәлт па тәмхәтл вәнты ләщәтсәт.

Тәм пүш ищиты ийха арсыр вошәтн вәдты хәйт па неңәт пида «Вулаң далын нух питум вер мұң сәмлүвн» проект версәт па ши пәта Монголия хон пелка Халхин Гол тәхия, хута 1939-мит олдәлясты тәхет вәсәт, дыв машинаитн яңхсәт. Вантә, ши даль верәт тәм пүш араттедн иса 85-мит ол вүша юхәтсәт.

И. Илык ясәт ширн, тәм вер дыведа мет давәртәң вәс. Дыв Монголия мұва әл машинаитн нивд шурәскем километра араткем мәнсәт.

Нял шурәс километра тәп Россия мұвев хұватн па кимит нял шурәс иса па хон пеләк Монголия әшәт хұватн дыв ищиты машинайн тәсыйт. Имудтыйн па хон пелка питмелдн, етна пелка худт пелды ләмәтсәт па ши пәта әш ән па вәйтсәт. Щиты нивәлсоткем километра хишәң мұв хұватн айлтыева мәнсәт.

Әхәт ищипа Чойбалсан воша юхәтсәт. Ши вошн дыв монголәт пида вәйтантийлсәт. И. Илык путәртәс, хуты дыв әхләл пида Ёмвош па Екатеринбург вошәң эвәлт лыпәт хойты тылғаш 21-мит хәтәлн экспедиция щира ийха юхәтсәт, Тюмень вош хуца әктәщсәт па елды пелда

Монголия мұва яңхсәт. vk.com/inovosti_ugra тәхи эвәлт вүюм хур

машинаитн мәнсәт. Щиты мәнәтәл күтн дыв Омск, Новосибирск, Кемерово па Красноярск вошәтн вәсәт. Айшәк вошәта ищиты хойлсәт, щит Саянск, Тайшет, Иркутск, Улан-Удэ па Кяхта. Ши ай вошәтн вәдты хәннехуятәтн шеңк сәмәңа па мосман экспедиция мәнум хәйтнеңәт тәйсыйт. Щәлта хұв муй ван күт елды мәнсәт па ешавәс Россия хон пеләк мұв сухнуптәсәл па Монголия па мұв хон пелка юхәтсәт.

Экспедиция яңхум кәщә ясәт юпийн машинайт вантман тәюм хә Н. Трифонов лупәс, кашәң тәхи хуца веритты кемн дыв мәнум машинайт иса арталәсәт, дәлн елды ймсыева ат рәпитсәт. Ши пәта мотордал хулыева тәлаңа вәсәт па шеңк яма дыв арсыр әшәт хұватн тывелттухелт яңхсәт. Тәп имудты кәт тәхи хуца Монголия хон пеләкн машинайт шұкаләсәт. Ши күтн ищи кұрумн йилуп шұңкәтн ши угәт версәт па елды мәнсәт.

Щәлта медиакоманда

тәхийн вәлум не Н. Жукова ищиты айкел, верәс. Лұв путәртәс:

» Мет оләң пүш тәмиты әл машинайн па хон пелка ши яңхсүв. Монголия – щит арсыр па хон пелкәт эвәлт ищиты па хурасуп мұв. Хуятәт ищи па хураспет, па ширн вәлдәт, нәмәсләт, путәртләт. Мұң, вантә, увәс мұв хуца сема питсүв па айтәдн тәта енумсүв. Ши пәта монгол әхлүв пелда иса па ширн, мосәң, вантлүв. Мәнәма шеңк әмәщ вәс щимәщ вер, дыв ай пухдал-эвидал мұң пиләва Чойбалсан вош әшколайн ийха вәйтантийлсәт.

Ши вәйтантупсы сухнум вер юпийн дыв мұң пиләва хурдал нух вүсәт. Мулды верәт эвәлт щикүш мұң пиләва ши лупсәт па мұң дыв рәт ясәл па уша ән версүв. Щәлта Улан-Батор вошн па и пухләнқи вантсүв. Лұв, алпа, ищиты әшколая вәндтәйдты лұв щирәлн ши мәнәс. Мұнев шиваләс па ванашәк юхтәс, ши киньща рұщ ясәңән инь-

щәсты мәнәм питәс. Ма лұвел иньщмәсем, хулща лұв мұң ясәев вәйтләлә. Ши пух киника нух таләс па лупәс, лұв рұщ ясәңән иса әшколайн вәндтәйдл.

Тәм неңев путәрдәл юпийн ищиты дыв медиакоманда тәхелн вәлум хә А. Шаламов арсыр айкеләт тәс. Лұв путәртәс, мұң Россия хон пеләк мұвев шеңк вән па хурамәң. Монголия па хон пелка яңхмелдн, ищиты мұң мұвев хұватн арсыр вән па айшәк вошәтн ил хойлсәт, еша рұтьщәсәт.

Лұв щирәлн, вән вошәтн ймкем ар хәннехә пида вәйтантийлсәт. Мет яма па шеңк сәмәңа ищиты сыр-сыр айшәк вошәтн хәннехуятәтн дыв тәйсыйт. Тәм хәев ясәт ширн, Монголия – щит шеңк хәр па хишәң мұв, ши мұв ар хотәң войт нюхи тәйл. Рұщ ясәңән тәп вәна ювум хәннехуятәт ймсыева путәртләт.

Вантә, советской лаш оләтн мұң хон пелкев дыведа иса сыр-сыр нәтупсәт верәс. Итәх әх рұщ ясәңән ән хошләт па ищипа лупләт: «Советской Союз па Монголия – щит йм ләхәсәңән».

Тәм мирхот етшуптәты елпийн «Вулаң далын нух питум вер мұң сәмлүвн» Мүвтед мирәт медиаэкспедиция кәщә хә И. Илык елды путәртәс, хән Чойбалсан вошәң әшколайн вәсәт, дыв вәндтәты нявремәта немасыя Югра мұвев оләңән хәншум киника мойләсәт па лупсәт, дыв тәм күтн Увәс мұвел эвәлт Монголия па хон пелка юхтәйдсәт па Халхин Гола яңхсәт.

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Округ дума 37-мит мирхот вэс

Ас потты тылащ 24-мит хәтлән Ёмвошн округ дума 37-мит мирхот вэс. Тәм мирхотн округ кәщә хә Руслан Кухарук па вэс. Лўв округ правительства хуши йилпа рәпитты питум ләңкәр ёхдал ванлтәс па ләңхас ийха катләсман мет хәрщия Югра мўвн вәлты мир пәта рәпата тәты.

Елды депутатәт итәх поступсәт йилпатты па вўты щира 18 вер нух вантсәт.

Щит Югра мўв дума па Луганской Народной Республика пида ёш пос пунум непек олаңән вер.

Щәлта Нижневартоск вошн дизельной топливо ләщәтты йилуп вер олаңән путәртсы. Вошәң ёх ләңхаләт карты әхләтн вәлты катра йовум шинайт па пластиковой тәпәр эвәлт дизельной топливо верты. Вантэ, тәм тәс вер юпийн

әнтә тәп экологической щирн Нижневартоск вош сыстамтлы, 32 хәннәхә пәта йилуп рәпата тәхи тывл. Щи верн ол мәр тәлаң 3650 тонна нампәр эвәлт 1850 тонна дизельной топливо верты рәхл.

Щәлта путәртсы, хуты-са 2023-мит одн вўюм поступсәт хўват рәпата версы. Щит Югра мўв мўвтел па экономической верәт, округевн вәлты мир пәта шитама па сыйды вәлупсы олаңән, Югра мўв ар нартурпәң хотәт йилпатты па сыстамтты вер

олаңән путәр вэс.

Щи тумпийн йилуп хот ләтум пурайн ләпәл-тыйлдум ёх олаңән путәртсы. Ванкўтлы щиты тывл, хән хотәт омәсты ёх кәщәйт ёлемды йилуп вәлты-холты хот ләтум хоттел ёх ләпәлләт. Щиты 2023-мит ол Ас хәлты тылащн щимәщ атум 12 ар нартурпәң тәхи вэс. Интәм реестр непекн тәп хәлүм щимәщ нўшайң ар нартурпәң хот вәл. Щит 418 ләпәлдум хуят.

Югра мўв айлат ёх верәт вантман тәйты де-

партамент кәщә Яков Самохвалов айкел тәс, муй щирн 2023-мит одн округ луваттйин айлат ёх верәт ләщәтсыйт.

Уша йис, округевн 480 щурәс хуят – щит айлат ёх. Лыв эвәлтәла 384 щурәс айлат хә па не 2023-мит одн арсыр оса верәтн нәтсәт. 2022-мит одн ищимәщ нәтупсы 277 щурәс айлат хуят верәс.

Путәр хәншәс:
Ирина Самсонова

Айлат ёх рәт ясңәтн кәссәт

Ёмвош колледжән вәндтйылды айлат ёх

Арталәты хуятңән. ОУИПИИР тәхи хурңән

Ай тәхет потты тылащ сүхәнты елпийн 30-31-мит хәтлңәнән Асугорской институтн кәпәртты ёх колледжәтн вәндтйылды айлат ёх кўтн олимпиада-кәсупсы верәнтсәт. Щи вер рәт ясңәт вәйтты щира ләщәтлы.

Тәм сўс айлат хуятәт хәнты, вухаль па юрн ясңәт щирн рәпатайт хәншәсәт. Тәм пўш Нуви сәңхум вош политехнической колледжән – 10 хуят, Игрим вош – 12, Ләңки пос вош – 2, Сәр-

ханл вош – 4, Ёмвош технологического-педагогической колледжән – 16 вәндтйылды нявремәт кәссәт.

Лыв эвәлтәла хәнты ясәң па литература щирн – 27 хуят, вухаль ясәңән – 15

хуят, юрн ясәңән – 2 хуят.

Арталәты хуятәт щи рәпатайт нух вантсәт па хәлүм нух питум хуят па нйл призёр хуят уша версәт. Хәнты ясәңән – ит нух питум хуят, кәт призёр,

вухаль ясәңән – ит нух питум хуят, кәт призёр, юрн ясәңән – ит нух питум хуят.

Хулыева кәсум айлат ёх электронной сертификат ёша павәлтләт. Нух питум хуятәт округ вәндтәты верәт па наука департамент эвәлт диплом непекәтн мойдәлдыйт.

Путәр хәншәс:
Надежда Вах

Увас мирев общинайт елды вэлты верат

Ай тэхет потты тылэщн 9-10-мит хэтлэтн Кондинской район Междуреченской вошн «Конда» культура тэхийн «О поддержке и развитии общин коренных малочисленных народов Севера Ханты-Мансийского автономного округа – Югры» ёнта пэсан вэс.

Там ёнта пэсана увас мирев акумсат, щит йис вератн вэлты общинайт, вой-хул ёша паватты ёх, округев Дума депутатат, муниципальной тэхетн муй па вошатн вэлты кэща ёх, «Югра лылңуптаты» шуши мир оса тэхи хуца рэпитты ёх па «Фонд поддержки предпринимательства Югры «Мой бизнес» хуца рэпитты хуятат.

Округев реестр тайл, мата тэхийн ханшман, муйсэр увас мирев рэпата тэхет йис щирн вой-хул паватлэт муй па воньшумутат, тулхат акатлэт. Щимашч вератн Югра хуца 96 тэхи вэл, щата щурэскем ханнехэ рэпитлэт, 70% хуятат увас мира ханшаньщман вэллэт.

Мирхота акум ёх арсыр верат олэңан путэртсат, муй вурн там верат елды тэты, муй вурн увас мирев

вой-хул ёша паватты йис верата нетты, муй вурн воньшумутат па сыр-сыр вэнт мывн енумты летутат акатты. Мет вэн вер там олэтн – щит муй вурн щинюхет, хулэт па сыр-сыр утат йама шавиман тайты па елды лэщатты ёх вўша тэты па йм тынэн тыныты.

Ёнта пэсана акмум общинайт хуца рэпитты ёх дыв вердал олэңан путэртсат, муйсэр верат йама манлэт, муйсэр верат па лаварта. Там хэтлэтн вой-хул велты пишэт айкемн лэщатлайт, щинюхет, хулэт па воньшумутат шавиман тайты пишэт хулна вера лаваргэт.

Щи хэтлэтн акмум мирев рэпитты тэхета вантты щира янхсат, щит «Глухарь» сельскохозяйственной община па «Регион-К» немпи тэхи. Щитат Кондинской район хуца вэлты утат.

Л.А. Алфёрова община верат олэңан путэртэл. Мув илпи питы вуй вўты вер тэты департамент сайт хуца вўюм хур

«Югра лылңуптаты» шуши мир оса тэхи ух не Людмила Алфёрова тата манум верат олэңан путэртас:

» *Ма ёнта пэсан хуца вэсум, муй тэхийн увас мирев общинайт елды вэлты верат олэңан путэр манэс. Лупты вўтыщадум, тамашч тэхетн иса пўш йамиева кўтэвн мўң путэртлўв, община хуца рэпитты ёх путрэт тайлэт, кэща ёхлўв па щи путрэт хэлэнтлэт па ещалт луплэт, муй вурн атма манты верат тўнматты. Поступсы ханшты ёх ищи тата луплэт, муй щирн мулты верат поступсэт мухты лэщатты.*

» *Щалта па увас мир пида рэпитты осэ тэхет ёх ищи ясэң тайлэт. Мўңева вера мосас там мўва юхатты. Ма щиремн, тата вэлты общинайт елды манты верат вера мўң мўвева мослэт. Кондинской мывн енумты воньшумутат па сыр-сыр вэнт летутат вера еплэңэт, ар мирн йама лэтлайт. Щи мўв хуцы морты мўв пела вэлты мўв, хэтлэт етты пелэкн вэлты мўв.*

Людмила Александровна там актупсы олэңан елды па путэртас. Лўв щиралн, муй вурн сырышак тамашч тэхетн рэпитты увас мира нетсы, щит тэхет верат тамхэтл йама манлэт. Югра мирев летутат ар тэхетн йама лэтты питсайт, общинайт такашак, эрашак йисат.

» *Там путрэт – щит вера мосты верат, общинайт па кэща ёх ещалт путэртты тэхийн йама кэл, муй йам, муй па хулна атум па муй вурн щи верат лэщатты пишэт вэллэт, – лупас Л. Алфёрова.*

Лўв ясэңалн, тамашч вой-хул велты верат муй па вэнт летут акатты верат елды лэщатты пата субсидия вухат мослэт. Щи ёша ищи, мата ёх катлум вой-хулэт муй па вэнт мўв летутат шавиман тайлэт па елды тынылэт.

Там ёнта пэсан йама тэсы, па арсыр верат олэңан уша йис, муйсэр верат йама манлэт, муй тэхетн па кэща ёхлўва нетты мосл.

Сэрханл мўв вэнт шушийн. П. Молданов верум хур

Путэр ханшэс:
Пётр Молданов

www.khanty-yasang.ru

Ям рәпатнекәт мўвева мосләт

Россия мўвевн ай тәхет потты тыләш 2-мит хәтлән «День среднего профессионального образования» хәтл постәлы. Ши хәтл елпийн «Луима сәрипос» газетайн хәншты не Тамара Мерова Игрим вошәң профессиональной колледж кәща не Людмила Геннадьевна Гейстониная пида вәйтантыләс, лўв рәпата вердал олҰҢан ясаң тәс.

Лўв ясаңдал щирн, интәм щәта 35 шуши мир няврәм вәнлтийл. Лыв колледжән вәлты йртҰяң программа хўват арсыр профессияйт холумләт – летут кавәртты не, машина ямәлты хә, мўв илпийн таш кәншты хә, няврәмәт вәнлтәты ех, ай няврәмәт хәтл мәр лавәлты не, IT вер тәты ех. Лыв күтәлн 16 вухаль няврәм, 12 – хәнты, 7 – юрн.

2024-мит одн колледж эвәлт 19 шуши мир няврәм диплом непек пида етәс. Мосл лупты, лыв күтәлн аршәк няврәмәт вәнлтәты неңәта ювум айлат ех. Ши юпийн итәх эвет елды Санкт-Петербург воша А.И. Герцен не-пи университета вәнлтийлты мәнсәт. Мўв илпийн таш кәншты вера вәнлтийлты айлат ех щәта вәнлтийлман «Газпром» тәхийн практикакая вўдыит. Щәта яма вәнлтылум ех елды ши тәхия рәпатаая вўдыит.

» Колледж хуца мет ар няврәм 9 класс етшуптум юпийн вәнлтийлләт. 11 класс юпийн шимл няврәм. Рабочий профессияйт хўват интәм няврәмәт 9 класс юпийн и олҰяң тыләш мәр вәнлтийлләт, – лупәс Людмила Геннадьевна.

Няврәмәт вән, ләщкам хот йитәтн вәнлтийлләт, щәта иса мосты щўңкәт вәлләт. Лыв ям обще-

житияйн вәлләт, рўтыщәты щира щәта сўләң хот йит верман вәл. Няврәмәта муй мосл, вәлты хотәлн иса вәл.

Мосл лупты, 67% няврәм – щит Сўмәтвош па Манстәр районҰн эвәлт юхтум айлат ех, ши тумпи Ёмвош, Ёмвош район, Челябинской, Свердловской областьҰн эвәлт айлат хуятәт щәта вәнлтийлләт, вантә, лыв аттестат непекләлн шимл балл тәйләт, па тәхета вәнлтийлты ән вўсыит, щирн Игрима вәнлтийлты юхәтләт. Нуви сәнхум вошн ищи колледж вәл, щирн лыв няврәмләл щәта ши вәнлтийлләт.

Щәлта Л.Г. Гейстониная путәртәс, хутыса колледж хуца вәнлтийлты айлат ех государства эвәлт нәт-дыйт:

» Тәм ол колледж хуца әңкилы-ащилы хәщум 63 няврәм вәнлтийл. Лыв хәтл мәр тәта тәрүм пәта лапәтлзийт, общежитияйн ищи тәрүм пәта вәлләт. Ар няврәм тайты семьяйт па СВО хуца мәнум хәйт няврәмләл тәта хәтл мәр кәт пўш лапәтлзийт. Тәта ши верәт тўвман социальной педагог рәпитл. Ши нәтүпсәт вўты щира айлат ех МФЦ хуца иса мосты непекәтн мәлдыит.

Колледжән вәнлтийлты айлат ех Игрим вошн иса

Пухәт хә верәта вәнлтәдыйт

Айлат ех летут кавәртләт

Пухие «Сварка» вер уша павәлт

мирхотәта, ёмәңхәтләта йңхийлләт, кәсупсәтн кәс-ләт, мосты верәтн нәтләт, рәт ясаң хўват олимпиадайн кәсләт, нух питләт. Людмила Геннадьевна ясаң-ләл щирн, тәм лўңән айлат эвет Крым мўва няврәмәт рўтыщәты тәхета практика щирн рә-питты йңхсәт. Ешавәл Ас потты тыләщн Ямал мўвн Пулңавәт вошн айлат ех пәта «Российский Север»

немпи вән мирхот питл. Игримской колледжән вәнлтийлты айлат эвет па пухәт щив ищи мәнты ләңхәләт. Елды ши айлат ех мўң мўвевн вәлты мир вәлүпсы ямәлтман арсыр тәхетн рәпитты питләт.

Тамара Мерова
хәншум путәр хўват хәнты ясаңән хәншәс:
Надежда Рагимова

Ар ол и рәпата тәты хоттед, ёх

Щимәщнемәңванл-тупсы васы мәнты тыләщ 25-мит хәтлән Югра мўв катра не-пекәт дәвалды хотн вәс. Тәмхәтл тәта Югра мўвевн ар ол и рәпата тәты хоттед, ёх әктәщ-сәт – щит Черкашинәт, Хозяиновәт-Кусты-шевәт, Пуртовәт. Тар-линәт па Алимовәт-Черновәт-Матюховәт онлайн щирн пүтәрт-сәт.

Ванл-тупсы тәты не, тәм хотн катра не-пекәт пида рәпитты не Лидия Просьяник вўща верәс:

» Вўща вәлаты, ешәк ёх! Тәмхәтл мўң Россия мўвев хоттед ёх ол пәта «Ар ол и рәпата тәты хоттед ёх – щит Югра мўвев тащ» ванл-тупсы пўншлўв. Мет сыры щи едлийн товийн пурмәсәт мойләты верләщәтсўв, тыв юхтум хоттед ёх мўңева дыв катра пурмәслад мойләсәт.

Катра не-пекәт дәвалды хот кәща ләңкәр не Наталья Михайлова ястәс:

» Вўща вәлаты, тынәң мойң ёх! Тәм ол Россия мўвевн «Хоттед, ёх ол» немн пунсы, щирн тәмәщ ванл-тупсы ләщәтсўв. Ван-тэ, мўң Россия мўвевн мет вулаң, ләлн хоттед ёх яма ат вәсәт па нявремдәл дыв ям вердәл елды ат тәсәт. И рәпата тәты хоттед ёх щиты щи вәлдәт. Вән пәмәщипа, хуты нын мўңева вулаң не-пеклән па пурмәслән тәсәты, мўң щитәт яма дәвалдман тай-ты питләлўв.

^ Ванл-тупсыя юхтум ёх. Л. Гурьева верум хур

Сот мултас ол мир вәлупсы яма вантман тайлы

Щиты лупәс ванл-тупсы тәты не. Щи тумпи ястәс, Черкашинәт хоттед ёх Северной Кавказ хуца бандитәт пида дәлясәт, рәпитты тәхет кәщайт вухәт долумты верәт па па ихурасуп верәт вантман тайсәт. Мет сыры щи верәт Михаил па Алексей Черкашиннән яйнән тәты олңитсәңән. 1930-мит олән Михаил ОБХСС хуца инспектора вәс. Лўв хиләл, Павел Черкашин ищи 11 ол ОВД хуца рәпитәс па Северной Кавказ хуца дәлясәс. Ин лўв – Югра мўвев вәтаң писатель хә, 80 мултас киника хәншәс.

Вәйтантупсийн Михаил Фёдорович Черкашин эвел па Павел хиләл әңки Людмила Михайловна Некрасова вәс. Лўв ащел оләнән нәмәлдмәс:

» Мўң семьяевн нйә няврем вәс – и пух па хәлум эви. Мўң пилэва Марья аңқаңкем вәс. Ма

вет ода йисум, нәмләем, мўң Ёмвошн вәсўв, ащев уголовной розыск хуца кәщая вәс, щәлта лўв Ямал мўва рәпитты китсы, лўв щәта РОВД кәщая йис.

Ащем щимәщ рәпата тәс, тәп немудт пурайн ән дявтәс, тәп мўң пелэва вантәл па мўң имухты мосты верәт версўв.

Рәпата тумпи лўв рўт-щәты пурайн муй ёмәң-хәтлән гармонь нарәсты утн нарәсләс. Толя яём ищи нарәсты вер пелы сәмәң вәс. И пўш әңкев-ащев юлн әнтәм вәсәң, Толя гармонь вўс па нарәсләты питәс. Щит лўң пура вәс, ишни пелки пўншман вәс. Әңкев-ащев юхи шәшсәңән, ащев щи нарәсләты сый хәләс, юхи лўңәс, немудт ән лупәс. Етн пухл иньщәссәлэ: «Толя, нән мулды нарәслән? Гармонь ут вўя па нарәсла!» Щәлта дывн Толя пәта баян нарәсты ут ләтсәңән.

Щи тухалпи ащем ям вертутәң хәя вәс. Вантэ, лўв ащел Фёдор Иванович Черкашин олән мировой дәлән вәшәс, щирн лўв

ащел юпийн иса ики рә-патайт верты питәс. Ащев юлн иса мосты пурмәсәт верәс – әшкап, киникайт пәта нурум па па утәт. Щи тумпи хурамәң рўщ әхәл, верәс, щата ипўляң ар хуят лелдман хәтәтлдясўв.

Лўв Алексей Фёдорович Черкашин апщел ищи мир вәлупсы дәвалдмәлн Ёмвош район Самарово, Сойма, Урманной, Черёмухово кәртәтн рәпитәс. Вулаң дәл пурайн тәта рәпитмәлн «За боевые заслуги в Великой Отечественной войне» мевл пос тайс.

Лўв Геннадий пухл ащел вер елды тәслэ – УВД хуца вневедомственной охрана хуца рәпитәс. Тюменской область хуца ар пўш «Мет ям рәпатнека» вәс, щирн кимит степень «За заслуги перед Отечеством» орден тайл.

Даниил лўв пухл Черкашин рәт вер елды тәл – отдел безопасности па округ УВД хуца мет вулаң верәт хўват опер-уполномоченной хәя вәс.

Лүв «За верность долгу» мевл пос тайл.

**Вүлэт лавалты
вер тэты рэт**

Кимит хоттед, ёх, мәта хуятат олаңан тәмхәтл путартсы, щит Нуви сәңхум район Касум кәрт эвәлт ар ол вүлэт лавалты вер тэты Тарлин рэт. Вантэ, щи щемья олаңан Москва вошн ВДНХ хуца «Россия» ванлтупсы пураин ар ол и рәпата тэты рэтат олаңан путартты олңитсы.

Тарлин рэт йистелдн вүды тащ лавләс, тәп касәдман щи вер олаңан мосты вулаң непека́т а́н тайлда́т. Тәп 1961-мит ол вүш эвәлт хәншман вәс, хуты Кузьма Семёнович Тарлин вүды тащ лавләс. Кәртәң мир вәдәт, лүв аңщәщел Василий Захаров, мирн ашьшум Сорум Ващка кәт щурәс вүды тайс. Советской ләщ пураин Касум колхоз верум пураин лүв вүдылаң хулыева йира вүсыйт. Әхәт лүв пухл Кузьма Семёнович Тарлин тәм колхозн вүды лавалты хәя па пиркатира вәс. Кузьма хәт январем эвәлт кәтәң Вячеслав па Юрий ищи вүды лавалты питсәңан.

Юрий Кузьмич Тарлин – Увәс мир кәсты вер мастер хәя вәд. Лын Артём пухл пида кашәң ол округ вүдең ёх кәсупсәтн кәсләңан па ванкүтлы нух питләңан.

Ин Юрий па Вячеслав пухңәләд Артём па Виктор вүды тащ лавалты нәтләңан. Ин Виктор СВО хуца дәләсәл.

Юрий Тарлин архива катра тынщәң па сапәллак мойләс, щитңән 30 ол юхлы Кузьма Семёнович верәс. Щи тумпи ванлтупсыин хурамәң а́нтуп кел, сотуп па лүв эвәлт верум әхәлдн йирум вүды.

«Югра лыдңуптәты» оса тәхи кәщә не Л. Алфёрова лупәс:

» Мосл лупты, щит мўн, оса тәхев ёх, лупсўв, дәлн ВДНХ хуца Тарлин вүдең рәт олаңан ванлтупсы ләщәтты. Югра мўвевн ар щемья, хуйтат ар ол и йис вер тәдәт. Юрий Кузьмич Тарлин ар ол мўң «Торум Маа» музеев пида и нумәсн, и ёшн рәпитл. Лыв щемьяел Касум кәртән арсыр ёмәңхәтләтн па кәсупсәтн кәсләт.

**Хозяиновәт-
Кустышевәт 532 ол
вүды тащ лавалдәт**

Щи олаңан ванлтупсыин уша йис. Тәм хоттед, ёх ияха лүңәтты ки, 27 хуят, лыв Сүмәтвош район Саранпауль кәртән вәлдәт. Тәм рәт Василий Григорьевич Хозяинов па Клавдия Семёновна Кустышева эвәлт йил. В.С. Хозяинов вулаң дәлән вүдең батальон хуца дәләсәс, 1942-мит олн Ленинград вош лавәлман а́нтәма йис. Юдн имел хәлум пухләд пида шәкәщман хәщсәт. Ол юпийн Клавдия па пўш вүдең хә хуца икия мәнәс, икел пида 12 январем енмәлтәс. К.С. Кустышева «Мать-героиня» па «Материнская слава» мевл посңән тайс, щитңән ванлтупсыин вантсўв. Яртыяң пухл вүды тащ лавәлман вәсәт. Яков Хозяинов – «Отличник соцсоревновния», «Мастер животноводства» 1-мит класс немңән, «За трудовое отличие», 3-мит степень «Орден Трудовой Славы» па па мевл посәт тайс.

Надежда Рокина хилнеңәл лүв олңәлдн ястәс:

» Лүв әрәң имия вәс, дәлң пураин тарма рәпитәс, «Труженик тыла» немн юканса. Щикүш лүв вәдупсәд лавәрт вәс, тәп лүв иса пураин мир пелды сәмәңә вәс. Лүв 82 ола ювум пураин а́нтәма йис.

Юхи хәщум ола́тн лүв мўң пида́ва вәс, щирн йма нәмләв. 2013-мит олн мўң рәтлүв пида и нумса юхәтсўв - лүв сема питум хәтл – щит Ас нопәтты тылащ 30-мит хәтл – щит мўң щемьяев хәтл.

**Пуртовәт вәндтәты
ёх рәт**

Лидия Просяник мет сыры Людмила Геннадьевна Пуртова олаңан ай тәс. Лүв мет сыры а́школайн рәпитты олңитәс. Щәлдта пединститут юпийн Ёмвош кимит а́школайн рәпитты олңитәс, ин 42 ола щи йис.

Лүв тәм а́школа вәлупсы олаңан «Летопись школы 1941-2023 годы» па «Навечно в строю» киникайңән хәншәс.

Л.Г. Пуртова – Россия мўвев вәндтәты вер почётной рәпатнек, «За безупречную службу Ханты-Мансийску» мевл пос тайл.

Лүв эвел Ирина ищи Нижневарттовской пединститут Ёмвош филиал етшуптумал юпийн хәтмит а́школайн учебной комбинат хуца рәпитл.

Людмила Геннадьевна лупәс:

» Ма Сатыгин рәт эвәлт йилдум, щит хәнты Сатыга канәщ рәт. Рәтәм олаңан хәншмемн уша версум – 430 ол мултас юхлы рәтәв тывәс. Александр Иванович Сатыгин Кондинской район Сатыга кәрт эвәлт вәс. Лүв уездной училищайн айлат ёх вәндтәс. Елды тәп ма щи вер елды тәты питсум. Ма пионервожатой, рүщ ясәңә, литература вәндтәты неңә вәсум, ин кәщә дәңкәр неңә рәпитлдум.

Ин эвем, елды, мосәң, хилнеңиём ма верем елды тәты питл.

**Тухләң хопәтн яңхты
Алимовәт-Черновәт-
Матюховәт рәтәт**

Ияха лүңәтты ки, щи рәтәт 250 ол и рәпата тәләт. Щит эвәлт 220 ол Сүмәтвошн тухләң хопәт яңхты тәхийн рәпитләт.

Мет сыры Геннадий Васильевич Алимов 1950-мит ола́тн тухләң хопәт вантман тайты инженера рәпитәс, лүв «Ветеран труда СССР» мевл пос тайл. Валерий па Виталий пухңәл, Нуви сәңхум вошн аэропорт хуца рәпитсәңән. Вячеслав пухл Нина Сергеевна (Чернова) имел пида Сүмәтвошн аэропорт хуца рәпитләт. Лын эвәңләдн Аллина па Дарина вәндтәлсәңән диспетчера рәпитләңән. Нина Сергеевна ащел Сергей Петрович Чернов ищи аэропорт хуца рәпитәс, лүв эвәңәл Светлана па Нина ищи авиадиспетчерңәна йисңән. Светлана икел Сергей Константинович Матюхов 45 ол Сүмәтвошәң тухләң хопәт яңхты тәхийн рәпитл. Сыры пилота вәс, щәлдта Ми-8, Ми-26 тухләң хопәтн кәщәя вәс. ООН поступсы щирн Utair авиакомпания эвәлт Африка мўвн рәпитәс. С.К. Матюхов «Ветеран труда» нем тайл.

Ванлтупсыин В.Н. Алимов китель, барометр па па пурмәсәт альман вәсәт.

Юхи хәщум артән округ архив кәщә хә Вячеслав Комаров-Распутин мойңә ёха «Мўң щемьяев киника» непек мойләс, дәлн шив лыв вәлупсыләд олаңан елды ат хәншәт.

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

Йис вэлупсы па тәмхәтл дәхсәңа вэлты верәт уша верты пәта увәс мирев айлат ёх «Первооткрыватели» немуп әктупсыя Ёмвошн әктәщсәт. Әктупсы ай тәхет потты тыләщн 24-27-мит хәтләтн вәс. Тыв увәс мирев айлат ёх, сыр-сыр карты щүңкәт пида рәпитты ёх па тәм мўвев-йиңкев сәмәңа тайты мир юхәтсәт.

Йилуп верәта вәнлдыйлсәт

Актупсыя юхтум мир – щит йилуп пәнт хўват шәшты айлат ёх, йилуп әш верты айлат ёх. Дыв нумәс тайләт, муй вўрн тәм вэлупсийн йис верәт така тайты, муй вўрн ши верәт хәщуптәты па елды тәты. Тәп тыв юхтум айлат ёхлўв йилуп пәнт хўват шәшумдәт, карты щүңкәт мухты йис вэлупсы шавиман тайты питләл, карты щүңкәт мухты йис ёхлўв нумсәт тәмхәтл вўша шавиләл па елды тәләл.

Тәм әктупсы округ оса тәхет па айлат ёх верәт тәты департамент ёх па «Молодёжный центр Югры» хуца рәпитты хуятәт ләщәтсәт.

Тәм тәхия 45-кем хәннехә юхәтсәт – щит увәс мирев айлат ёх, айкедәт әкәтты па хәншты хәннехуятәт, культура хуца рәпитты ёх па ши хәннехәйт, мәта хуятәт тәм мўвн хўв мәр вәлдәт па тәм мўв вэлупсы елды тәты олаңән нәмәсләт. Тыв юхәтты пәта ёх күтләдн кәссәт, иса Югра мўв 21 сўң эвәлт, щит вошәт па районәт эвәлт 138 хуят тыв йиты непек хәншсәт.

▲ Айлат ёхләл вәнлдыйлдәт

Тәта әкмум ёх сырышәк Югра мўвев олаңән ар вер уша версәт, щит йис ёхләл путрәт мухты, архивәтн вәлты непекәт па тәм хәтл вәлты мирев путрәт мухты тывәс. Щитәт щәлдта па арсыр карты щүңкәта ләщәтсайт: хурәта, хәншум щира, путәрты щира, лыдәң хурәт щира.

Тәм әктупсы хулаты юпийн тыв юхтум кашәң хәннехә увәс мирев йис верәт елды тәты пәта карты щүңкәт мухты мулды ши щира мосты вер верты

питл. Ши киньща па тәм әктупсы хуца путәртсәт, муй вўрн тәм вэлупсийн вәлты увәс мирев па ёх пида яма, дәхсәңа вәлты пищ тайләт, муйсәр верәта дыв пәкләт, муйсәр верәта худна ән пәкләт, муй вўрн лыведа Россия мўв луват хуца елды вәлты.

Тәм әктупсы тәхийн Лаборатория экспертәт Антонина Горбунова, Алексей Цыкарев, Наталья Кривошапкина путрәт па верәт ләщәтман вәсәт.

Тыв юхтум айлат ёх йис верәт вәнлдәтсәт, йис верәт пида рәпитсәт па ши угәт карты щүңкәт мухты мир вантты пәта ләщәтсәт. Ши киньща па арсыр верәт уша версәт, муй вўрн кәща ёх пида путәрты, муй вўрн тәм мўвн кәща ёх пида рәпитты, муй вўрн Россия хуца па па мўвәтн вәлты.

«Первооткрыватели» әктупсы хәлүм йит щира тәсы, щит тыв юхтум ёх дыв

верләл олаңән хўвшәк мәр нәмәстәл пәта. Мет олаң йит ай тәхет потты тыләщн вәс, щит олаң хәтл эвәлт 20-мит хәтл вәнәт. Щирн ёх карты щүңкәт мухты күтләдн путәртсәт па йис верәт ямиева уша версәт, ши верәт олаңән ещәлт иши путәртсәт.

Кимәт пўш па щит Ёмвошн әктәщсәт ай тәхет потты тыләщн 24-27-мит хәтләтн. Тәта дыв тайты нумәслад похлә әкәтсәт, муй олаңән сыры нәмәссәт, ши нумсәт вер вўша тәсәт. Тәта карты щүңкәт хуца сащ тайты ёх лыведа нәтман вәсәт. Ши пәта әкмум мирев нумәслад мулды верәт вўша ши юхәтсәт. Тәм нәл хәтл мәр верум карты щүңк «пурмәсәт» әкмум мирев ай тәхет потты тыләщн 27-мит хәтлән ши лаборатория хот йитн ванлдәтсәт.

Актупсы хулам юпийн тәта рәпитум мирев карты щүңкәтн верум утләл елды

▲ Мирхот пурәйн ванлупсы верәтсы

▲ Актупсы лэщатум ёх

▲ Хәншты вәндтыйлдәт

па ймиева лэщатты питлдәт. Ши юпийн па ван хәтлуп тыләшн 6-мит хәтл эвәлт 8-мит хәтл вәнта па и пүш вәйтәнтупсы верла, щит мўң округев сема питум хәтл пәта.

Актупсийн верәт лэщатты хә А. Цыкарев пүтәртәс, муй пәта тәм хәтләтн вера мосл иса мир пила ләхсәңа вәлды па сәма мәстәты йм верәт елды лэщатты. Лүв щирәлн, тәмәщ вер йма тывәс тәм лаборатория хуца:

» Мўң проектэв хуца кәтсыр хурасуп давәрт вер ийха тәслүв, щит сора кеша ки вантты: йис верәт лэщатты пищәт па иса мўвәтн вәлды мир пила ләхсәңа вәлды верәт. Ямиева ки тәм кәт вер пәла вантты, щит хути ийха катләсум верәт. Мирев вәлупсы йм щира лэщатты нумәс ки тәйлүв, щит мўңева вәты мосл: муй пәта па муй вүрн мўң тәм верәт верлүв. Щимәщ нумәса ки питлүв, щирн ши уша йил, сыр-сыр мирев пила ләхсәңа йма вәлды мосл.

Александр Новьюхов, Россия мўвев сенатор, Россия хуца вәлды Увәс мирәт, Сибирь па Дальний Восток Ассоциация хуца олаң вице-президента вәлды хә лупәс:

» Мўңева тәм хәтл йма кәл, пәнт верты, сырыя шәшты айлат ёх күтн ар хуят тәйлүв. Лыв нумәс-дал така катлман тәйләл па каш тәйләт мўң оса институтәт мухты елды шәшты, лыв сыр-сыр верәт тәса верты па щитәт мухты нух питты вүратлдәт. Ёхн ат вантлайт, ёхн йм ясәңән ат луплайт, щит мўң мирев күтн мет сырыя шәшты ёх.

Тәм актупсыя юхтылум ёх пүтәр тәйсәт. Елена Кузнецова, Нуви сәңхум район Сорум вош эвәлт юхтум ими:

» Мәнәма вера әмәщ вәс тыв юхәтты. Тәта хур хәншты ёх, вәлупсы хурамәңа лэщатты ёх па арсыр хуятәт әкумсәт. Лыв вера мәнәма нәтсәт, ма тәюм нумәсдам вер вўша тәты нәтсәт. Ма Сорум вошн тәйтты Этнокультурной центр хотем йилуп дыл рүвн мәсы, па логотип мәнәма версәт.

Кимәт юхтум хәннәхә, щит Оксана Ефимова:

» Тәм лаборатория хуца вәлды мәнәма вера, вера әмәщ вәс, сәмем иса тәхета, иса ёха амәтман вәс. Мәнәма щит вера мосты тәхи, ма йилуп семн йис ёхлам пәла вантты питсум. Тәта ар

▲ Хурәт верты вәндтыйлдәт. П. Молданов верум хурәт

тәхетн рәпитты пищ вәс, ма дизайн пирисум. Тыв юхәтмемн ма нәмәссум, тәм тәхийн ма ухн тәйтты ар нумәсдам мулды верәт вўша тәлум ки, щит йм. Ма нәмәссум, тәта ши верәтн вәлды ар сәщәң хәннәхә вәл, алпа, нәтләюм. Щимәщ лавлупсы ма тәйсум. Тыв юхәтмемн имухты уша йис, тәта ма ши киньща арсыр верәта вәндлүм. Ши пәта ма тәта иса пүш амәтман йәңхсум, мәнәма иса верәт пәла вантты әмәщ вәс, иса ёх пәла вантты әмәщ вәс. Ма тәта ар хуят уша версум, мўн ләхсәңа йисүв, ма арсыр верәта вәндлүм. Тәта вәлум мәрвн кашәң дизайн верәта юхтум хуят юкан шриффт верәс, ин ши хәнши юкан утәтн ма кашәң хәтл хәншты ши питлүм. Щәлдта па йма уша версем, муйсәр

пәнт хүват ин ма елды шәшумлүм. Ма проектем нәмл «Колыбель». Щит ма нәмәслүм картәт мухты сәк пурмәс кәрәтты, мәта пурмәсәт хуца йис хәншет верты питлүм. Ши нумәсн ма юхәтсаюм вән аңқаң-кем ёрнас пәла вантман, щит Наталья Петровна Новьюхова (Молданова) Ваньшавәт кәртәң ими вәс. Ши ёрнас ма вўшема юхтәс аңқаңкем мухты, лүв па Зоя Емельяновна Адина (Новьюхова), Тәк кәртәң ими вәс.

Мўң щәта вәлум ёха йм ясәң китлүв па лыв нумәсдалн тәйтты арсыр верәт елды йма ат тывләт.

Пүтәр хәншәс:
Пётр Молданов

Ханты путрәт-моньщәт пида па рәпитлүв

▲ О.А. Ливанова

Ольга Алексеевна, хән Сәрханл вошәң мет вулаң киникайт лүңәтты хотн краеведения тәхийн рәпитты питсән па муйсәр верәт ширн вәндтәйлсән?

► Краеведения тәхи хуца ма веткем ол тәп кәщя рәпитлүм. Сырыя, вантэ, ищи тәта вәндат библиотекарь не ширн вәсум. Тәм киникайт лүңәтты хотн рәпата мушатты пәта кимит пүш Челябинск вош культура па искусствайт академия тәхийн вәндтәйлсум. Хән кимит вулаң непек холүмсум, велщи тыв рәпиттыя юхәтсум. Щи тәхи хуца «библиотекарь-библиограф» ширн мүн тунширәңа вәндтәсыюв.

Муй арат хәннехә нын хуцана краеведения ширн рәпитлү?

► Тәмхәтл ма пидема яртыяң не сыр-сыр рәпатайт ләщәтләт. Мүн тәта мет вулаң вошәң киникайт лүңәтты хотн вәлдүв па щи пәта арсыр мосты верәт унтасн па библиотека хотәтн рәпитты хәннехуятәт кашәң ай па вән вер иса мүн эвәлтгәва иньщәсләт. Мүн па веритты кемәтн дывела ищиты нәтлүв.

Тәта арсыр киникайт лүңәтты вер тунматлүв. Тәм юхи хәщум оләтн, вантэ, вәнашәк ювум хәйт-неңәт вера шимл мүн библиотека хотлүва юхтәйлләт.

Лыв юканәла ар пеләк ай няврәм киникайт лүңәтты тәхета яңхләт.

«Мүн хәнты путрәт-моньщәт пида па рәпитлүв», – щиты мәнема нәхмәс Сәрханл вошәң А.С. Пушкин немуп киникайт лүңәтты хотн вәлты не Ольга Ливанова, хән ма щи вошн рәпатаём ширн айкеләт әкәтман яңхсум. Щи пәта ма лүв пиләла вәйтантилсум па рәпатайл оләңән айлта иньщәссем.

Щи вер, ма щиремн, ищи шеңк вән па вулаң вер. Ай пухәт па эвет, мәта хуятәт кимит, хәлмит муй нәлмит классәтн Сәрханл вош арсыр әшколаитн вәлдәт па вәндтәйлләт, кашәң пүш тәта, каш мушатман, щи вәлдәт. Щи киньца ин айләт әхлүв внеурочной верәт ширн тыв әктәщийлләт, киникайт лүңәтләт па арсыр верәт оләңән тәта лыв пиләла иса путәртлүв. Мүн «Питы вухсар ләхсәт» немуп поступсы немасыя дывела ләщәтман тәйлүв. Щитәв унтасн няврәмәт кашәң пүш тыв яңхләт, путрәт па моньщәт хәләнләт. Мүн лыв пиләла уша верлүв, муй ширн йис пурайн хәнтәт вәсәт, муй иты вой-хүл, велпәсләсәт, вүлдыл, лавәлсәт, муйсәр верәт хә әх иса ләщәтсәт па муй вер неңәт версәт. Щәлдта няврәмәта путәртлүв, муйсәр әмәңхәтләт хәщум күтәтн иса хәнтәт пориләләт, муй вер пәта щимәщ хәтләт постәләт, муйсәр верәта лыв эвәлдәт па муй ширн вәнәт кәртәтн елды ин вәлдәт. Щи верәт тумпийн итәх пурайн ай эвет пида хәнты аканят муй арсыр хурамәң хәнши хурасәт щәшкан па непек хуца тәса ләщәтлүв. Щимәщ вәйтәнтупсәт пурайн мет оләңән мүн әшколаитн вәндтәйлды ай пухәта-эвета хәнты мир писатель әхлүв хәншум йис путрәт муй моньщәт лүңәтлүв па лыв пиләла әхәтшәк па уша верлүв, муй вер оләңән щи путәр па моньщ щиты хәншсы. Мүн, вантэ, вән вошн вәлдүв па щи пәта шеңк шимл айкел хәнтәт эвәлт тәйлүв. Щиты мүн күш-кепа тәм йисн енумты няврәмәта веритты кемн лыв олңелн арсыр ай муй вәншәк айкеләт ләщәтлүв.

Ольга Алексеевна, нын, алпа, әшколайн вәндтәйлды пухәт па эвет мулты йис путрәт муй моньщәт ләщәтты тәхи немасыя верман тәйләтү?

► Мүн Сәрханл вошәң мет вулаң киникайт лүңәтты хотәвн вошәң

няврәмәт пәта «Увәс моньщәт» немуп театр версүв. Щи тәхи хуца кимит, хәлмит па нәлмит классәтн вәндтәйлды пухәт па эвет яңхләт. Сыры лыв мүн моньщты моньщлүв уша павәтләт па әхәтшәк иса щи моньщәт хүватн сыр-сыр әмәщ ванлтупсәт па няврәмәт елпийн ванлтәләт. Щәлдта елды па моньщәт ушәңа верләт, лывел, ямсыева вәндтәләт па ищиты арсыр хурасәң адисупсәт муйт елды лыв ширләлн ләщәтләт. Тәта мосвәнән мүн хуцева «Библионочь» нем тәйтты әмәңхәтл, мәнәс па ай няврәмәт дыв театр тәхел пида Еремей Айпин хәншум «Тыләщ ики па лүв ампәл» путәр хүватн әмәщ ванлтупсәт версәт.

Ма нәмәстемн, мүн ай няврәмәт пида рәпитты ширлүв тәлтелн ән хәщләт.

Муй ширн па няврәмәт муй Сәрханл вошәң вән хәннехуятәт нын айләт әх пида рәпитты верлән пела вантләт, муй хәнты моньщәт оләңән нәмәсләт?

► Ма щиремн, шеңк яма няврәмәтн муй вән хуятәтн мүн верты рәпатаев тәйлды. Вантэ, мүн немасыя щимәщ хурамәң хәнты мирев моньщәт вүлүв па лыв пиләла сыр-сыр ванлтупсәт ләщәтлүв, ләлн мүнөв вантты па хәләнтты әхлүвн сәмәңа па мосман ат тәйсыев. Щи ширн мүн кәт вән унтасәң, вер тәта верлүв, щит хәнтәт оләңән арсыр айкеләт няврәмәта па арсыр вошәң мирәта тәлүв, щәлдта ай пухәт-эвет пида кашәң лапәт мәр ямсыева ар вер верлүв па вәндтәлүв дывел, муй ширн увәс мир хәннехәйт ищиты сәмәңа вәлты-холты ширн тәйтты мосмитл. Кашәң мир, вантэ, лүв ширәлн вәлупсы хурасләл муйләл, ямсыева ләщәтл. Щиты ин хәнты моньщәт пида рәпитлүв.

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

▲ Нявремәт давды хота яңхты пушхәт аңкидал пила

Әмәш ат ләшәтсәт

Ас нопәтты тыләш хәлмит хәтлән Россия мұв луваттын «Искусствайт атл» вер ләшәтсы. Ёмвошн «Торум Маа» музей хуши «Ма.Хоттел, ёхдам. Россия мұв» вер верәнтсы. Тәта «Искусства ат» хәтл, вүш эвәлт олңитсы. Олңалн алң саты ихушьян щоскемн музей вәнт хәрн вәнлат па айлат ёх әктәшәт. Щәта мойң хуятәт нюки әхтын хәншет хәншәт, лудтум карты эвәлт әмәш па хурамәң шүңкәт шошумсәт. Щәлта ёмәңхәтлә юхтум хәннехуятәта йилуп йис щирн ёнтум шуши мир ләмәтсухәт ванлдәсыйт.

Етн пелка па ёмәңхәтл музей хот йитәтн елды тәсы. Тәта иши әмәш па ушхуль верәт ләшәтсыйт. Музей хота нявремәт аңкидал-ашидал пила юхәтсәт. И хот йитн хуйтат ләңхасәт, ёңта юх лакн олупн хурәт хәншәт.

Кимитхот йитн увәс мир юнтупсәтн юнтсәт. Хәлмит хот йитн Юван Шесталов вухәль мир поэт хә түр сый хәләнттн щир вәс, щит «Юван Шесталов

и Космос» вер щирн ләшәтсы.

Щәлта па и хот йитн вәнлат па айлат хуятәт әктәшәт, ләдн хәнты па вухәль моньшәт вантты па хәләнттн. Щәта «Улыбка» немпи нявремәт давды хота яңхты ай пушхит Виктория Билоус воспитатель ими пила хәнты «Посые» ар арисәт. «Торум Маа» тәхийн рәпитты не Н. Краснопева «Нохәр дьеты

не» моньш моньшәс. Тәм моньш хәнты лүв аңкаңкел эвәлт хәдсәлэ.

Щи тумпи вәна ювум кәтнәлүв Мария Кузьминична Волдина па Диана Васильевна Герасимова тәм етнхота мойңа юхтум хуятәта иши хәнты па вухәль мир моньшәт моньшәсәңән.

Щәлта «Хәтл» немпи Асугорской театрн юнтты неңнән Татьяна Огнева

па Августа Могульчина моньшәт лүңәтсәңән.

Тәм етнхот шеңк әмша па яма тывәс. Тыв юхтылум хоттел хуятәт шуши мирәт сыр-сыр верәта катләссәт, арсыр әмәш вер оләңән уша павәтсәт, моньшәт хәләнтсәт. Ма нәмәслум, лыв тәм етнхот оләңән хүв мәр нәмты питләт.

Путәр хәншәс:
Надежда Вах

▲ Ащет ёмәңхәтлән иши вәсәт

▲ М.К. Волдина па Н.Е. Краснопева. Н. Вах верум хурәт

Ханты не Зинаида Андреевна Ермолина 39 ол мэр Сүмэтвош пэлыницайн лекцитты неңа рэпитл. Олңалн хирургия хуши, щалта терапевт пида, интам ЭКГ вер түвман вэл.

Сүмэтвошн лекцитты неңа вэл

Зинаида Андреевна Касум вошн 1966-мит одн сема питас. Аңкел-ашел – Анастасия Яковлевна па Андрей Васильевич Обатинңан – Кешдор картан вэсңан па рэпитсәңан. Дын вет нявремтәйсәңан. Зинаида Андреевна лупас:

» И няврем ая вэлмалн антәма йис, ширн мўң нял хуят енумсўв. Аңкем антәма йис, хән апщем сема питас. Ширн Костя апщем шакащты нявремәт тайты хота тасы. Ай пура олдам аңкем такды лаварта мәнсәт. Ащем касна хотн вэс. Аңкем антәма йиты елпийн апщела лупас, ләлн мўңты лўв хущела вәлты ат вўслә. Ширн ма Евгения Яковлевна Спиридоновойн енмәлсаюм (щит аңкем апщи вэс). Лўв Касум вошн вэс. Раиса упем щата интернатн вәлман вәндтыләс, яом санитарий хуца хўв мәр вэс. Ма ныём пида вәсум, лўвела нявремләл енмәлты нәтсум. Костя апщем Нижняя Тавдавошн вэс. Упем ашкола юпийн Тюмень воша вәндтылты мәнәс, щата апщев кәншты питас, нявремәт хотәт хўват яңхәс, иньщәсәс. Костя 11 ола йис, хән упем лўвты вәйтсәлә. Лўв щата ши хәщәс, техникум етшуптас, ши юпийн мўң хущела юхтәс, тәп хўв аң вэс, антәма йис. Яюм иши антәма йис. Ин мин упем пида атәлт хәщсумн. Раиса упем ма пидема тата вәл.

Щиты Зинаида Андреевна Касум вошн енмәс, щата ашколайн нивл класс

▲ З.А. Ермолина. Н. Рагимова верум хур

етшуптас. Ши юпийн 1982-мит олн Емвоша медицинской училищя вәндтылты мәнәс. Щата вәндтылман кашаң лўңан лўв Сүмэтвоша яңхиләс, щата пэлыницайн рэпитас, щиты тыләщ вух еша холумтыләс. Ширн вулаң непек еша павәтмад юпийн 1985-мит олн Сүмэтвоша мәнәс, щата пэлыницайн лекцитты неңа рэпитты питас. Лўв рәпатайл олңан щиты путәртас:

» Сүмэтвош пэлыницайн хирургия хуца рэпитты питсум, вәлты хот йитн мәсыюм. Ши пурайн тата тохтур па лекцитты не аң тәрмәс. Санитарка шимл вэс, ширн мўң ар рәпата тайсўв, шприц па па мосты щўңкәт кавәртты мосәс.

Ин нәмәслум, хутыса сыры рэпитсўв, ши арат рәпата версўв. Вантэ, реанимация ши пурайн антәм вэс, шеңк

мәшәң, ех иса хуятәт пида улсәт, щиты тывелт-тухелт хәхәлман рэпитсўв.

Әхәтшәк невролога, щалта терапевта нәтман пэлыницайн лекцитты неңа вәсум. Интам ма функциональной диагностика верәт түвман рэпитлдум, хәннехуятәт ЭКГ верлум.

1989-мит олн Зинаида Андреевна икия мәнәс, щит Святослав Гарольдович Ермолин, кәт эви енмәлсәңан. Ихущяң ол яха вэсңан, әхәтшәк кәтна мәнсәңан. Анастасия вән эвел хәлум пух тайл, әпәт луртты неңа рэпитл. Юлия кимит эвел нял няврем енмәлтәл, лапкайн тынесты неңа вәл. Дын китумтак интам Нягань вошн хотәң ехләл пида вәлләт па рэпитләт. Зинаида Андреевна ин хәт хилы па и хилне тайл. Лўв мәнәма нўшайл

олңан путәртас, вантэ, лўв ин вәнты катра хотн вәл, сыры щата нявремәт сема питты хот вэс. Әхәтшәк вәлты хот щира ләщәтсы. 1996-мит олн Зинаида Ермолина ши вәлты хотн мәсы па ин вәнты щата ши вәл. Ши олңан лўв лупас:

» Ма звәңәдам пида субсидия вух вўты щира вохты непек хәншсум, иса мосты непекәт әкәтсум. 2014-мит олн ма непекн мәсыюм, хуты субсидия вух вўты веритлум. Шимл мәр вэс, ләлн хот ләтты щира кәншты па иса мосты непекәт әкәтты. Ши пурайн вән эвем и пух тайс, кимит эвем икия мәнәс. Ширн мўң миюм вухәтн и вәлты хот (хәлум хот йит пида) ләтсўв, па хот тата Сүмэтвошн антәм вэс. Ин вән эвем хәлум пух тайл, кимит эвем икел пида нял няврем енмәлләңан, хутыса мўңева и хотн ши арат хуятн вәлты. Сыры аң па вәсўв, кәт хот ләтты мосәс. Ширн ин тата катра хотн ши вәлдум. Ин мўң лавәллўв, хән вән хилем 18 ола йил, ши хот тынылэв па кәт квартира ләтлўв, и хотн хәлум семьяя вәлты лавәрт.

◆ Зинаида Андреевна кўш пенсияйн вәл, тәп ин вәнты рэпитл, ин рэпитты олдал 39 тәда йисәт. Ма дәңхәлум лўвела ям ясңәт лупты, тәдаңа, яма уяңа-пищәңа хотәң ехләл пида ат вәл. Тәрум ащийн ат лавәллүйт! Тәдаң еш, тәдаң кўр!

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Сэрханл районан айлат ёх кэссэт

Тата мосванан, ай тэхет потты тылэщ 14-мит хэтл вүш эвэлт па иса 19-мит хэтл вэнтэ, Сэрханл районан Югра мўв луваттын вэлты айлат ханнехэйт дыв кўтэлн ар щирн кэссэт. Щимэщ кэсупсэт кэща ёхлўвн немасыя Барсово па Белый Яр вошнэнан тэм юхи хэщум хэтлэтн лэщэтсыйт.

Сырья айлат ёх хэлум пўш и лот эвэлт елды навэрман кэссэт, ёхэтшэк юх пида арсыр лавэртэң тэхет хўват хэхэлсэт, щэлта лаюм и тэхи эвэлт елды ёвэлмэсэт, тынщэң сўва вущкэсэт па эхэл шэпи навэрсэт. Щимэщ кэсты щирэт физической культура па спорт департамент, «ЮграМегаСпорт» тэхи па округе увэс мир многоборье федерация кэщайт тўнщирэңа па яма версэт.

К.С. Соловьёв кэсупсыйн нух питум ёх мойдэл

Югра мўвев шуши ёх кэсупсы верэт кэща хэ Олег Хатанев щиты путэртэс:

» Тэмэщ вэйтэнтупсэ-та араттелн округе эвэлт немасыя 10 тэхи актэщэс, щит сот ханнехэ. Айлат ёхлўв Ёмвош, Нефтеюганской, Нижневартовской, Сэрханл, Нуви сэңхум, Сўмэтвош районэт муй Нижневартовск, Сэрханл па Урай вошэт эвэлт тэм пўш ийха юхэтсэт. Мўң хэлум щирн ёрлўвщомлўв арталэты питлўв. Мет олаңан 11-мит па 13-мит ол лувата ювум айлат ёх, щэлта 14-мит па 15-мит ола питум нявремэт. Мет юхи хэщум пурайн 16-мит па 17-мит ола юхтум пухэт па эвет. Тэм кэсупсы хэтлэтн нух питум айлат ханнехэйт елды Россия хон пелэк Чемпионат хуща, мата утэв Нуви сэңхум вошн вэн кер тылэщ 16-мит хэтл вүш эвэлт па 24-мит хэтл вэнта 2025-мит олн

лэщэтты вўтыщэлўв, елды па кэсты питлэт.

Олег Хатанев ясэңт щирн, тэм юхи хэщум хэтлэтн Сэрханл муй Сўмэтвош, Нефтеюганской па Нижневартовской районэт эвэлт юхтум айлат пухэт па эвет кэсты щирэтн мет олаң тэхета питсэт. Щи пата ин лыв кўтэлн ямсыева кэсты вўянтлэт. Щэха, вантэ, уша иил, муйсэр айлат ёх сыры юхэтлэт. Шеңкэмэщ, ям щимэщ кэсупсэт пела вантты па арталэтыя, муй щирн лыв кэслэт.

Щи щирн кэсупсы пўншум юпийн айлат ёх хэлум пўш и лот эвэлт навэрсэт. Кимит хэтэлн кэстыя юхтум нявремэт юх пида арсыр лавэртэң тэхет хўват хэхэлсэт. Щэлта лаюм и тэхи эвэлт елды хўва ёвэлмэсэт. Ям щи вер, хуты катра увэс мирэт кэсты щирэтн тэп пухэт кэссэт. Тэм ийсн эвет ищиты ар щирн кэстыя веритлэт. Мосл лупты, хуты нэлмит хэтэлн айлат

Пухие тынщэң тэхэл. Л. Теткина верум хурэңн

ханнехуятэ 30-кем метра хўватэң тынщэң сўва вущкэсэт па итэх нявремэт нух питсэт.

Имудтыйн мет юхи хэщум хэтэлн пухэт муй эвет эхэл шэпи навэрсэт па щи вер унтасн кэсупсы арталум кэщайт уша павэтсэт, муйсэр нявремэт лыв эвэлтэда тэм кэсупсэт сухнум кемн олаң тэхи ёша вўсэт.

Тэмэщ кэсты верэтн Нефтеюганской район эвэлт юхтум пухэт муй эвет мет олаң тэхия юхэтсэт.

Кимит тэхи Сэрханл район нявремэт холумсэт. Хэлмит тэхия па Ёмвош район айлат ханнехуятэ питсэт.

Кэсупсэт юпийн иилуп кэсупсы кэща ёх пирысыйт. Увэс мирэт многоборье федерация кэща хэя Югра мўв эвэлт нэл ола Константин Соловьёв пирысы.

Сырья щи тэхи кэщая Олег Хатанев вэс.

Людмила Теткина айкел щирн ханты ясэңа тулмащтэс:
Владимир Енов

^ dzen.ru сайт эвӑлт вӱюм хур

Әрӑң ӗх

Имет айтедн хот тӑйты вӑндтылсӑт, ин дыв нӑрум мӱвн аӑӑ сахӑт нух килумтлӑт па мелӑк тови хӑтл мӑр етн вӑнты хот вердӑла напӑтлӑт. Вӱды сухӑт тӑл мӑр тарум ишки вот эвӑлт нух сорсӑт. Елды щитӑт доньщӑӑ йиӑӑ пундыйт, ям арат хӑтлӑт мӑр щиты улдӑт, вӱды сухӑт пӱндӑл хулт лаклӑт. Па пӱнды сухӑт тӑнӑлдыйт, щӑлта тывум нюки эвӑлт тынщӑӑт, лӑмӑтсухӑт, нюки вейт, вӱды кирты пурмӑсӑт ӗнтлдыйт па верлдыйт.

(Тӑм путӑр олӑӑ шӑпӑӑн «Хӑнты ясӑӑ» газета 19, 20-мит номерӑнӑн лӱӑтаты!)

Товийн велум тухлӑӑ войт ищи арсыр щирн сӑхӑтлдыйт. Ай тухлӑӑ войт сӑхӑтлдыйт, вӑн тухлӑӑ вой, вантӑ, хутӑӑн сух нух хурлы, вӑн пӱн ищи сӑхӑтлы, ай пӱные сухн хӑйды. Тӑнӑлдыйт, щӑ юпийн сӑх муй молупщи лыпийн ӗнтлдыйт.

Тови лӱӑӑ пелы керлӑл, па тови хурам юкӑна пелӑӑйт па нямалтӑт тывлӑт. Тӑм пурӑйн щикӱш лавӑрт вӑлды, тӑп хӑннӑхӑя вӱдыдӑла ищи нӑтты мосл, дывела ищи ай войт эвӑлт турас вӑл.

Щӑ пурӑйн пӑсӑӑн верды. Нӑрум мӱвн лыюм юх тӱтн вушитды, щӑлта лавума тӱӑӑ пунды, щит айлдыева пӑсӑӑйды. Ар вӱды ки, ар пӑсӑӑн верды. Вӱдӑт пӑсӑӑн пела щӑ йилдӑт. Тӑм пелӑӑ тылӑӑ хоттел ӗх ямсыева пӑсӑӑн вантман тӑйлдӑт. Ит вантман тӑйл, кимит тӱт вушийды, хӑлмит рӱтышуман ул, лӑлн елды рӑпитты. Пелӑӑ па нямалт щӑ арат – ӗш пӑтыйн дыл шив хӱват талдӑн ки, имухты ар пелӑӑ муй нямалт ӗшн вӱты рӑхл. Ӑл щирн немудт хуят и тӑхийн лодыты ӑн веритл. Вӱдӑт па ампӑт нюки хот мухӑлӑя вева йиты вӑнты хӑхӑлдӑт. Пелӑӑ тылӑӑ юхи хӑшум артӑн вӱдӑт урма йилдӑт.

Щимӑщ лавӑрт пелӑӑ пурӑ.

Тӑп лӱӑӑ пурӑ хӑннӑхӑ пӑта ищи уяӑ пурӑ. Щӑ кӱш пелӑӑ ар, тӑп нӑрум мӱв хурамӑӑна йил – вушдум-вӱртыя йил, вантӑ, мӑрӑх пушл. Кантеровӑт вӱт кӑртӑӑн имет тунты воньщӑӑт пӑла мӑрӑх воньщты мӑнлӑт. Вӑн, еплӑӑн, саккарӑӑн мӑрӑх пӑла нюхи муй хӱлӑӑн лӑтут иса еплӑӑна йил. Муй па ӑл щирн ан эвӑлт нӑлийн лӑлӑт. Воньшум мӑрӑх сӱс вӑнты лӑлӑт, щӑ воньшумут немасыя тӑйлдӑт. Нӑрум мӱвн лӑюмн потум мӱв хӑс-хӑлумьяӑн сантиметра луват вӑнты сӑвӑрлӑт, елды ӗӑӑ. Щит тӑрум эвӑлт потум хушап. Щӑ лӑюмн сӑврум мӱв лаӑӑкуп иты нух талды, щӑлта шив лӑтутӑт пундыйт па щитӑт лӑп лаӑӑкдыйт. Щирн нын уша верлӑты, нӑрум мӱв ям вӑлупсы пӑта иса вӑл – потум хушап ищи вӑл. Ихурпи лӑтут – хӱл, лӑнт муй васы нюхи ӑн лӑӑхӑлӑн ки лӑты, пӑсанӑн мӑрӑх пӑла вӑн ан омӑсл – лӑва еплӑӑн, йиӑӑӑ, саккарӑӑн мӑрӑх. Еплӑӑн лӑтутӑт эвӑлт мӑрем пелӑӑ хӑтл имухты яма йилдӑт, вӱлӑӑн ӗх веншӑт нӑх мулӑӑн

йилдӑт. Щиты рӑпитман Кантеровӑт хоттел ӗх пӑта лӱӑӑ пурӑ мӑнл. Пелӑӑӑн антӑм, увӑс пелӑӑк эвӑлт ишки вот пудыйл, мелӑк хӑтл шимла йил. Екрӑт хуша тулхӑт ӗнумлӑт, вӱлӑт амтӑтылӑдӑт – щит дыв пӑтӑла еплӑӑн лӑтут. Вӱлӑӑн ӗх луплӑт, тулхӑт эвӑлт вӱлӑт имухты кӱла йилдӑт. Тӑп мулхӑтл хурамӑӑн вӱды пелӑӑйт эвӑлт урма йис, лакӑнты питӑс, лӱв пелӑла шаль вантты вӑс. Ин вӑйт лор тылӑӑн вӱлӑтн йилдуп нӑвлӑк пӱнӑт етлӑт. Нӑрум мӱвӑӑн хуятӑт вӑйт лор тылӑӑн ӗтум пӱн нупӑлӱва алщӑлӑт. Щӑ сух эвӑлт тӑл лӑмӑтсух, молупщи лыпийн ӗнтлды. Кӱрн нюки вейт тӑйлдыйт – щит нюки эвӑлт ӗнтлды. Кӱр лӑмӑтсух пӑнт кӱрӑӑн вой па вӱды кеплӑт эвӑлт ӗнтлдыйт. Щиты вантты ки, еша солдат берцӑт кӱр лӑмӑтсух хурпи. Нюки вей лыпия сорум нӑрум турн пунды, щӑлта вӱды сух эвӑлт ӗнтум вей лӑмӑтды па келӑтн талды па щӑ шӑшты рӑхл. Муйсӑр ӑмӑщ тӑм кӱр лӑмӑтсух – йиӑӑ хӱват шӑсӑн ки, йиӑӑӑ йис ки, верста юпийн турн пӑты эвӑлт йиӑӑ мӑнл, па верста юпийн сорма йил. Сорум турн пундӑн ки, елды яма шӑшты рӑхл. Ма щимӑщ ям нюки вейӑӑнӑн Борис Пяк вӱт кӑртӑн яӑӑхсум. Щӑ вӱт кӑртые Катучей юхан хуша омӑсл, тӑм тӑхийн Катучей Ямб юхан пӑла ияха хойл.

...Вӱды омӑсты пурӑ мӑнӑс, щӑ юпийн пӑсӑӑн, пелӑӑ пурӑ, вӱлӑт нӑрум мӱв хӱват ара мӑнсӑт, еша рӱтыщӑты рӑхл. Тӑп тӑл вӑнты Киркӑри тухлӑӑн вой, вой велты питл – щит ищи лавӑрт рӑпата. Касум совхоз хӱл велты ӗх юханӑт эвӑлт хӑлумьяӑӑктем тонна арат хӱл велпӑсӑсӑт: сорт, мевты, сурӑх, лар – кашӑӑн тӑл. Щирн ин уша верлӑты, муйсӑр лавӑрт рӑпата

каслум хўд велты хуята верты мосл – ши арат хўд мир пӑта велпӑслӑты, атӑлт муй хоттел ӗх пида. Хўд ӑнтӑ тӑп велпӑслӑты мосл, щитумпи потӑлтӑты, хирӑта пунты па щитӑт тухлӑң хопа тӑты. Ӑд щирн хӑн мир путӑр вӑл: сӑмӑн пӑллӑн, ӗшӑн верлӑн. Ши пурайн Киркӑри Кантеров нем Касум юхан хонӑн па Тӑрум дор хўват сашӑс! Сӑмӑң Киркӑри хӑннехӑ Ай Натан юхан хонӑн вӑс па ин пура вӑнты вӑл па лупл, лўв – уяң хӑннехӑ. Рӑпата пӑлы сӑмӑң хӑ, нӑң верен сӑмӑңа тӑйлӑн ки, немудт пурайн вева ӑн йилӑн. Хӑнты айлат Киркӑри хӑ пӑштайн рӑпитмалн вӑнт па нӑрум мўв хўват сот хӑс верста хўваттын Вўтвош кӑрт вӑнты хирн пицмайт, газетайт, журналӑт тӑтыяс. Карта хуца вантаты па уша верлӑты, хуты щит шӑңк хўв. Тӑп иса пурайн рӑпата тумпи лўв мулты ӗшн верты сӑмӑңа тӑйс. Лўв ӑңкел-ашел хӑнты мир йис вӑлупсы вӑты кӑтӑн, Киркӑри ищи дын эвӑлтана вӑйтӑс – ныньюх верты вӑнлдыӑс, нарӑсмалн хӑнты па юрн мирӑн арӑт арийл. Ӑнтӑ тӑп арӑтарийл. Увӑс шуши мир ар поик ясаң тӑйл, щитӑт лўв ищи вӑлдӑ. Мулты верты муй па хулт-пӑда мӑнты елпийн Тӑрум Ацева поикшӑты мосл, щимӑщ поик ясаң вӑл:

Ямал мўв тӑрум, щит ма нӑң хуцена юхӑтсум, Ух пунты па мойлупсӑт мойлӑты лӑңхалум! Нӗтупсы вохты вўтцийлдум! Пӑнтӑн яңхмемн кирум вўды лӑңкӑр кел ал мӑншемӑсӑт, Тӑл ишкийн юхан ӗңка ал вера па ӑхлем ал вулытыйла!

Хӑнты па юрн мирӑн

поик ясаңт – хурамӑң, ар иты... Тӑп щитӑт кашӑң хуят путӑртты ӑн веритл. Па вер, хӑн нӑң атӑлт, мўв-йиңк пида, па хуят такды.

Тӑл елпийн, хўд велпӑслӑты утӑт омӑсты елпийн Киркӑри лӑңхӑта поикшӑл па щӑшканӑн йирман кев па шел вухӑт пида Тӑрум дор Йиңка Вӑрта ил ӗслыйл. Поикӑл, лӑлн Йиңк Вӑрт лўв щемьяеда ям арат хўд ат мӑс. Юхана вар омӑслӑн ки, иса пурайн вантман тӑйты мосл. Вантӑ, вутӑң юхан, яң метра луваттын, хӑхлӑп елпийн сохлӑт йиха йирман вӑлдӑт. Вар омсум юпийн хӑ йиңка мӑртӑл па щӑта ймысева вантӑл, лӑлн щӑта хӑл ӑн вӑс. Сўсн вар питум хоюм лыптӑт эвӑлт сыстамтты мосл, ши верты ӑн питлӑн ки, увн менумды. Сыстамтты пӑта немасыя хўв сохӑл тӑйды. Нўм эвӑлт мӑнум хўлӑт вара хойлӑт, елды пӑна. Хӑ хуята тӑп катлум хўлӑт ӑкӑтты мосл па ишки пура вӑнты немасыя тӑхия пунты.

Касӑлды ӗх хӑр тухлӑң войт нюхи ищи леты мосман тӑйлӑт. Лўк нюхи тӑла лӑщӑтды. Сӑсы вортды. Яң минута кемн щит верлы. Муйкем арат хоттел ӗх арат хӑннехӑ, ши арат сӑсы вортды, ар ки, ар верды. Велум хӑр тухлӑң вой эвӑлт иса дыпи утӑт йира вўлуйт, дыпия лӑпӑс пунлы па ши юпийн лупасатӑды. Тӑл хўв, щирн хулыева сопас лӑды.

Сўс – щит тӑла лӑщӑт-тыйлдытты пура, иса верӑт мосл верты: воньшумутӑт ӑкӑтты, тӑл лӑмӑтсухӑт лӑщӑтты, юрн хот хуца нюкетямсыева нух вантты па йилпатты.

– *Щит ими рӑпата?*
– Киркӑри Тамара имел эвӑлт иньщӑссум.

– *Вӑлупсӑл мӑр муйкем арат сӑхӑт, молупщӑт, вейт ӗнтсӑн?*

^ Природный парк «Нумто» сайт эвӑлт вўюм хур

^ mk-yamal.ru сайт эвӑлт вўюм хур

– *Ма лўнӑтсум хӑн!* – ӗшн ӗвӑлман юхлы лупӑс.

Ӑхӑл – щит ар, щитӑт ар щирн тӑйдыйт. Яңхты ӑхӑл вӑл, тўт юх тӑты ӑхӑл вӑл, вой велпӑс ӑхӑл вӑл, ӑл рӑпатайң ӑхӑл вӑл. Иса хоттел ӗх хӑтл па атн рӑпитлӑт доныщ питты пура вӑнты – щит Увӑс мўвн сора юхӑтлӑт, васы мӑнты тылӑщ кўтн мӑлңӑт потлдыт.

Вўдӑт вўт кӑрт пўңӑлн дыв саттӑда хӑлумьяң-ветьяң верста хўваттын яңхлӑт, тӑп дывел вантман тӑйты мосл, лӑлн Ас потты

тылӑщн кеншӑк ӑкӑтты вӑс. Ши пӑта кӑща хӑ кашӑң хӑтл вӑнт-нӑрум мўв хўваттын вўлылӑл тӑса нух вантман яңхийл.

Лўң па сўс кашӑң ута ӑр мӑс, хўлӑт вуяңа йисӑт, вўлӑт вӑна йисӑт, пешиет ӗнумсӑт, тунты воньшупӑтн ӑкмум воньшумутӑт лавӑллӑт, хӑн юхи лӑдыйт.

(Тӑм путӑр па газетайн елды лўңтаты!)

Леонид Бабанин хӑншум путӑр хӑнты ясаңа тулмащтӑс:
Людмила Гурьева

^ Вэйтантупсыя юхтыдум неңәт па нывремәт

^ И.К. Фирсова Богдан Сенгепов пухие пила

Нывремәт вертутәң вера вәнлтәсыйт

Ай тәхет потты тыләщ 19-мит хәтлән Касум воша вертутәң, ех юхәтсәт, ләдн нывремәт әмәщ верәта вәнлтәты. Тәм «Арсыр вәнт вер пурмәсәт» вер щирн Ёмвош округ кәща вухәң грант унтасн ләщәтсы.

Вертутәң хуятәт шуши мир айдат ех пила вэйтантийлсәт, мәта хуятәт Нуви сәңхум район Лорвош па Вүтвош эвәлт Касум вош ашколайн вәнлтыйлдәт.

Нывремәт хұл сух пила тәса рәпитсәт. Щит дыведа Ирина Кузьминична Фирсова аляс. Хутыса хұл сух тўңширәңа ләщәтты, тәнәлдты рәхл. Тәта 7-15 тәд луват айдат хуятәт вәсәт, дыв вертутәң неңәтн нәтсыйт. Нывремәт па

юхды сыр-сыр юнтупсәт вандтәсәт.

Юхи хәщум артән музей кәща неңән Елена Терентьевна Федотовайн епләң шай хәнты кәрн палум нянь пила яньщты вохсыйт. Шай яньщты пурайн күтәдн путәртсәт, ястәсәт, хута па муй вер щирн елды вэйтантийлды питләт.

Ирина Фирсова китум айкел хәнты ясаңа тулмащтәс:
Надежда Вах

^ Сора епләң нянь тывл. И. Фирсова китум хурәт

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№21 (3657), 07.11.2024

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция

ВРИО
главного редактора –
Рагимова Н.В.

Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.

Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.

Заказ **4886**

Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.